

*ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (ЯСЛА-САДОК) №1 «ДЗВІНОЧОК»
САРНЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ*

*КОНСУЛЬТАЦІЯ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ
НА ТЕМУ*

*«Як інтегрувати традиції
українського народу в екологічне
виховання дітей»*

**Підготувала
Керівник музичний
Наталія Пупко**

Інтеграція традиції та екології – шлях до цілісної особистості

У світі, де домінує цифровий простір, інтеграція традицій та екології стає потужним інструментом для формування **цілісної, національно свідомої та екологічно відповідальної особистості** дитини.

Інтеграція у цьому контексті – це не просто додавання окремих елементів (пісень чи прикмет), а створення **єдиного освітнього простору**, де музика, рух, слово та знання про довкілля взаємно посилюють одне одного. Українська традиція, завдяки своїй **календарно-обрядовій системі**, є ідеальною матрицею для такої інтеграції.

Традиція як фундамент екологічної свідомості

Наші пращури жили за принципом **глибокої гармонії з природою**. Ця гармонія відображена у:

1. **Персоніфікації природних явищ:** Сонце, Вода, Земля сприймалися як живі сутності (Батько-Сонце, Мати-Земля), що вимагало не лише поваги, а й **турботи**.
2. **Сезонних обрядах:** Кожне свято було приурочене до важливого природного явища (початок сівби, збір врожаю, зміна погоди), що вчило людей жити **у ритмі природи**.
3. **Етиці ощадливості:** Фольклорні сюжети, приказки та звичаї засуджували марнотратство, вчили раціонально використовувати ресурси та поважати працю, що є прямою **екологічною цінністю**.

Ключові аспекти інтеграції

Ми, як педагоги можемо досягти цієї інтеграції через такі канали:

- **Емоційне занурення:** Музика і танець (хороводи, обрядові рухи) викликають у дітей **емоційний відгук** на природні явища, що є міцнішим за сухе заучування екологічних правил.
- **Символічне мислення:** Пісні та обряди використовують **символи** (гілка калини – краса, верба – життя, жито – достаток), через які діти засвоюють знання про **біорізноманіття** та роль рослин у житті людини.
- **Практична діяльність:** Інсценування обрядів (наприклад, закликання весни) нерозривно пов'язане з практичними екологічними діями (саджання рослин, догляд за птахами).

Таким чином, українські народні традиції стають не просто матеріалом для вивчення, а **навчально-виховним інструментом**, який природним шляхом інтегрує екологічну відповідальність у світогляд дитини.

Приклади інтеграції традицій в екологічне виховання

Ми, як педагоги маємо чудову можливість використовувати **пісні, ігри та обрядові дії** для засвоєння екологічних цінностей.

1. Весняний цикл: Пробудження та шанування життя

<i>Свято/Обряд</i>	<i>Фольклорний елемент</i>	<i>Екологічний сенс та діяльність</i>
Стрітення (01 лютого)	Приказки про зустріч зими та весни. Пісні-веснянки про сонце і тепло.	Екологічне мислення: Усвідомлення циклічності та зміни пір року. Розуміння цінності тепла і світла .
Веснянки (закликання весни)	Хороводи ("Подольночка", "Кривий танець"), пісні-заклики птахів.	Екологічне мислення: Повага до перелітних птахів, які несуть весну. Діяльність: Виготовлення пташок-жайворонків з тіста/паперу, розвішування годівничок. Вивчення пісень, де згадуються перші квіти (проліски, ряст) – формування дбайливого ставлення до них.
Великдень	Обряди освячення природи (вода, зелень).	Екологічне мислення: Символ нового життя, чистоти, шанування води як життєдайної сили. Діяльність: Створення " писанок природи " – обговорення природних символів на писанках (дуб, сосна, сонце, вода).

2. Літній цикл: Розквіт і шанування води та рослин

<i>Свято/Обряд</i>	<i>Фольклорний елемент</i>	<i>Екологічний сенс та діяльність</i>
Зелені свята (Трійця)	Прикрашання житла зеленню, гілками, лепехою.	Екологічне мислення: Шанування рослинного світу як джерела життя та захисту. Розуміння ролі лісу. Діяльність: " Екологічні екскурсії "

	Ритуали шанування дерев.	до парку, де діти називають і обіймають дерева (як символи сили), вивчають лікарські рослини (розмаїття біорізноманіття).
Івана Купала (24червня)	Плетіння вінків, пускання їх на воду, обрядові пісні про вогонь і воду .	Екологічне мислення: Шанування Сонця (Вогню) та Води як першоелементів природи. Діяльність: Бесіда про чистоту води (чому вінки пливуть чи не пливуть). Гра "Пошук папороті" – розповідь про рідкісні рослини та їх охорону.

3. Осінній цикл: Збір врожаю та подяка Землі

Свято/Обряд	Фольклорний елемент	Екологічний сенс та діяльність
Обжинки	Обрядові пісні подяки землі за врожай. Плетіння "дідуха" (символ предків і достатку).	Екологічне мислення: Повага до праці та до Землі-годувальниці . Усвідомлення циклу " від зерна до хліба ". Діяльність: Створення композицій з природних матеріалів (шишки, листя, зерно). Розповідь про ощадливість (заборона викидати хліб).
Покрова (01жовтня)	Прикмети, пов'язані з погодою (перший сніг, утеплення житла).	Екологічне мислення: Спостереження за природними явищами і прикметами, готовність до зими. Діяльність: Збір листя для утеплення коренів дерев або для створення компосту (ідея переробки природних матеріалів).

4. Зимовий цикл: Піклування про природу та відновлення

<i>Свято/Обряд</i>	<i>Фольклорний елемент</i>	<i>Екологічний сенс та діяльність</i>
Колядки та щедрівки	Пісні, що бажають добра, здоров'я, багатого врожаю (натяк на майбутній цикл). Сюжети з тваринами (коза, ведмідь).	Екологічне мислення: Повага до тваринного світу. Сприйняття зими як часу відпочинку природи. Діяльність: Виготовлення годівничок та регулярне годування птахів (приклад турботи про тих, хто не може сам про себе подбати взимку) тощо.

Використовуйте музику, рух і театралізацію, щоб зробити ці приклади живими:

- **Інсценуйте** обряди, використовуючи природні декорації.
- **Вивчайте** пісні, в яких оспівується краса природи та її елементи.
- **Створюйте** музичні ігри, які моделюють природні процеси (наприклад, "Як росте зерно", "Танець сніжинок").

Такий підхід не просто навчає дітей, а й плекає в них **емоційний зв'язок** із рідною землею, перетворюючи їх на свідомих і відповідальних громадян, які розуміють і цінують **екологічну спадщину** свого народу.

